

NYÁRI KONYHÁK HEVES MEGYÉBEN SAJTÓDOKUMENTUMOK TÜKRÉBEN

„És most, kedves Olvasó,
lapozd tovább az újságot – tanulj, szórakozz, neved.”¹

Mi derül ki egy épülettípusról, ha egyetlen forrást vizsgálva próbálunk meg adatokat megtudni róla és bepillantást nyerni a mindennapi élettel való kapcsolatába – és az épülettípus mindennapi életébe? Esetünkben újságok a források: az Eger és Heves megye történetét és életét tükröző *Népújság*, majd később *Heves Megyei Hírlap*, illetve az *Eger* című napilap. Hogy miért pont Eger? Természetesen azért, mert Petercsák Tivadar ezen a helyen él és dolgozik hosszú évek óta, ezért szeretném ezzel az írással köszönten.

Mi határozza meg a sajtótermékek értelmezését, mi jellemző a sajtótermékek elemzésére? A történeti megismerés (episztemológia) az a folyamat, amelynek során a múltnak egy térben és időben konkrét vagy általános kérdését igyekszünk tisztázni. Ehhez szükségesek a források, amelyek kiindulópontként meghatározzák a folyamat kereteit, illetve azt, hogy mennyire érvényes válasz adható a múltra vonatkozó kérdésre. A forrás a keletkezésekor nem forrás, hanem múltbeli emlék, mert nem azzal a céllal született, hogy az adott kor megismerését és feldolgozását segítse elő.²

A történeti megismerés folyamata három jól elkülöníthető szakaszra osztható: az emlék keletkezése, a forrás keletkezése (a történész a történeti megismerés szándékával közelít a forrásokhoz), majd a múlt valamely darabjáról készült következtetés megfogalmazása zárja a folyamatot. Az elemzéskor meg kell vizsgálni, érték-e torzító hatások a forrást (egoisztikus, altruista, nemzeti hiúságból vagy anyagi érdekből történő), és ha igen, akkor milyen motiváció vezette ezeket. Az értelmezést a kutató jelene is meghatározza, a téma és forráscsoport kiválasztásával együtt. A történeti megismerés keretén belül, az adatfeltárás és szintézisalkotás során figyelembe kell venni, hogy a kutató értékítéletét befolyásolja-e valami.³

Ha újságot kívánunk elemezni a történelmi megismerés során, akkor a sajtótermékek értékelésekor fontos figyelembe venni néhány tényezőt, így a periodicitást, illetve a publikitást: vagyis a megjelenés gyakoriságát és a közönségnek azt a körét, amelyhez eljutott a sajtótermék, akire hatást gyakorolhatott a benne megjelent információ. Az újságíró érdeke, hogy korának emberéhez szóljon, így olyan témákat jelentetnek meg, amelyek érdeklik az adott korszak olvasóközönségét.⁴

* A tanulmány megjelenését az EFOP-3.6.1-16-2016-00001 „Kutatási kapacitások és szolgáltatások komplex fejlesztése az Eszterházy Károly Egyetemen” című projekt támogatta.

A tanulmány a Bolyai János kutatási ösztöndíj keretében készült.

1 *Heves Megyei Hírlap* (2008. február 2.). 1. Az 50. jubileumi szám az 50 évvel korábbi vezércikkének szövegéből.

2 <http://www.uni-miskolc.hu/~bolfazez/forras.htm> [utolsó letöltés: 2016. szeptember 18.]

3 <http://www.uni-miskolc.hu/~bolfazez/forras.htm> [utolsó letöltés: 2016. szeptember 18.]

4 <http://www.uni-miskolc.hu/~bolfazez/forras.htm> [utolsó letöltés: 2016. szeptember 18.]

Az elemzés további részében a kulturális-társadalmi kontextus feltárása elsődleges a minél objektívebb eredmény eléréséhez. Az újságírói hivatás változása, az újságíró személye, identitása, értelmiségi volta meghatározza a téma közvetítésének fókuszát, stílusát. Az elemzés másik fontos szempontja a szöveg és a vizuális információ együttes analízise, ahogyan azt Gyáni Gábor megfogalmazta: „Elodázhatatlan például a sajtó szövegeinek, valamint a sajtó vizuális információinak retorikai elemzése. Vagy, miután az újságok olykor mint életmódmintákat, életvezetési stratégiákat megfogalmazó, azokat hatásosan terjesztő médiumok kerülnek elé, vagy mint amelyek a politikai viselkedés (a választói magatartás) befolyásolásában játszanak közvetlenül nagy szerepet, szimbólumokként fogjuk fel és így is elemezzük őket.”⁵

A helyi lapok egy adott kor krónikásai, hiszen írásaikban, cikkeikben, híreikben, hirdeteikben a helyi politikai, gazdasági, kulturális folyamatok érhetőek tetten. A lapok feltárják a lokális életet megyei, városi és települési szinten egyaránt. De feltűnnek bennük az ipari üzemek, szövetkezetek, iskolák, intézmények mindennapjai is. A lapokban sok olyan információ van, amely máshogyan nem található meg.⁶

Erre építve kutattam a három Heves megyei újság teljes online adatbázisát, hogy megvizsgáljam, milyen adatokat biztosít a kutatás egy épülettípusra vetítve. Mi sejlik fel a mindennapi életből, a rendeletekből, egy-egy kor mentalitásáról és törekvéseiről, az emberek hozzáállásából és véleményéből? Milyen írástípusokban jelenik meg a *nyári konyha* A mikrotörténelmi megközelítés a kutatás számára új dimenziót kölcsönöz, természetesen a forrás kritikus megítélésével.

A vizsgált újságok

A kutatás keretében vizsgált újságok közül a legkorábbi az *Eger* című lap, amely 1863. július 2-án jelent meg először, első szerkesztője Vida József költő, az Egri Érseki Lyceum jogakadémiai nyilvános, rendes tanára volt. Ezután 1871-től Szabó Ignác, és később Dr. Fekete Ferenc dolgoztak a lap szerkesztőjeként. 1893-ban az újság megszűnt, és csak 1910-ben indult újra; szerkesztője Breznay Imre címzetes tanítóképezedei igazgató volt. 1914-ben újra megszűnt a lap, feltehetően a háború miatt. Az újság megjelenési ideje több alkalommal változott. A lap a mérsékelt politikai irányzat híve volt, nyíltan Deák-párti.⁷ 1915–1944 között szintén Eger címmel jelent meg napilap Egerben. A Tanácsköztársaság bukását követően az újságok többsége megszűnt. A helyi újság 1919 augusztusától az Egri Népiújság nevet vette fel, 1929. február 28-án jelent meg az utolsó száma. Barsy Károly, Breznay Imre, Óriás Nándor és Urbán Gusztáv voltak a politikai napilap szerkesztői. 1929-től ismét nevet változtatott az újság, és Eger címmel jelent meg naponta. A szerkesztők Urbán Gusztáv, majd Kapor Elemér voltak. A lap változatos témákról tudósított, 1933 és 1938 között Eger-Gyöngyösi újság címmel jelentették meg.⁸

A *Népiújság* (1953–1989) megyei lapként 1953-tól jelent meg, csütörtökönként és vasárnap. A lap a Magyar Dolgozók Pártja Heves megyei Pártbizottságának kiadványa volt.

⁵ GYÁNI 2006.

⁶ <http://www.brodyiif.hu/hu/node/20091> [utolsó letöltés: 2016. szeptember 19.]

⁷ https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_eger_hetilap/ [utolsó letöltés: 2016. október 10.]

⁸ https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_eger_napilap/ [utolsó letöltés: 2016. október 10.]

Az újság a szocializmus eszméihez próbált hű maradni az 1956-os forradalom alatt. November 9-től, a forradalom fegyveres leverését követően az Eger városi Forradalmi Nemzeti Tanács adta ki, később (november 14-től) az MSZMP megyei elnöksége és a Megyei Tanács. 1956 decembere és 1957 júliusa között Új Úton címmel jelent meg. Júliustól az olvasók követelésére újra Népújság néven adták ki. A lap 1958-tól napilap, és 1989-ig uralta Eger és Heves Megye sajtópalettáját.⁹ A Népújság 1958-ban meghatározott célja: „A mai naptól kezdve minden nap megjelenik reggeliző asztalodon, vagy a munkapad mellett, hogy elhozza Hozzád az ország és a nagyvilág híreit, hogy szórakoztasson és ily módon hivatását betöltve, elnyerje barátságodat” – ekkor a lap 14.000-es példányszámmal jelent meg, ára 50 fillér volt.¹⁰ 1990. április 3-tól adják ki *Heves Megyei Hírlap* néven, a Mediaworks Regionális Kiadó Kft. Heves Megyei Irodája gondozásában, az újság ekkortól a város vezető napilapjává vált.¹¹ Módszerek

Az újságok digitalizálása és online közlése a www.hungaricana.hu oldalon lehetővé tette nemcsak az elérhetőséget, bárholnan és bármikor, de azt is, hogy a több ezer lapnyi megjelent információ között tárgyszavas kereséssel kutathassanak az érdeklődők. Így a Heves megyei újságokat alapul véve kerestem rá kutatásom, a nyári konyha témájához kapcsolódó kifejezésekre. A keresőszavak kiválasztásával próbáltam minden olyan esetet megtalálni, amely tulajdonképpen egy háztartásban két konyha használatát jelzi.

Nyári konyha

Mindennek a pontos megértéséhez szükséges a nyári konyha definíciójának megadása. Kutatásom során a Magyar Néprajzi Lexikon meghatározását kezelem alapdefinícióként, e szerint a nyári konyha egy egy- vagy kéthelyiséges, kisméretű épület a főzés és sütés munkájának elvégzésére, napközbeni tartózkodásra. Az épülettípus használatával a tulajdonosok a lakóépületet kímélik meg. Sok esetben a nyári konyha megőrizte a régi típusú tűzhelyeket, és ezáltal a hagyományos ételkészítést is folytathatták benne. Az építésük – a lexikon szócikke szerint – a 19. század végétől vált egyre gyakoribbá, és van, ahol még ma is emelnek újonnan nyári konyhákat. A kenyérsütés elhagyásával a nyári konyhák kemencéjét lebontották, sütőház szerepük csökkent, és a funkciójuk megváltozott.¹² Mindez frappánsan foglalja össze az épülettípus főbb jellegzetességeit, a nyári konyhák története, használata és szerepe azonban egy jóval bonyolultabb jelenséget takar. Ennek a komplexitásnak a megértését segíti a korabeli újságokban megjelent cikkek, tárcák, hirdetések és más különböző írások elemzése.

Találatok

A keresés több száz eredményt hozott. A keresőszavak közül az első a nyári konyha volt, különírván, ezt követte a nyárikonyha kifejezés egybeírva. Ezeken kívül az alapkutatások eredményeit felhasználva rákerestem még a sütőházra, majd az alsókonyha szóra is, hiszen több

9 https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_hevesmegyei_nepujasag/ [utolsó letöltés: 2016. október 10.]

10 *Heves Megyei Hírlap* 2008. XIX. évf. 28. szám / február 2. 1.

11 https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_hevesmegyei_nepujasag/ [utolsó letöltés: 2016. október 10.]

12 FILEP 1981.

helyen alsó-felső konyha elkülönítéssel éltek, a nyári konyhával megegyező funkciójú épület esetében. A kifejezések sorában szerepelt még a kiskonyha kifejezés is, hiszen a méretre utaló ellentétpár szintén megjelenik a kiskonyha-nagykonyha elkülönítésben, ez a helyszín fontosságára is utalhat egyben. A nyári konyha fogalma feltételezi a téli konyha létét, így ennek a nyomait is szükséges volt a sajtótermékekben feltárni. A keresőkifejezések között szerepelt még a főzőkonyha is, erre egy találat érkezett: egy 1984-es visontai hirdetés szövegében lakókonyha–főzőkonyha megkülönböztetés szerepelt.¹³ A kiskonyha kifejezésre három eredmény érkezett: az egyik egy verpeléti középparaszti gazda portájának említésekor, a begyűjtési rendszerről szóló cikk kapcsán 1953-ból,¹⁴ a másik egy egri hirdetés 1982-ből,¹⁵ a harmadik pedig egy írás Mosógép a hálószobában címmel, 1963-ból. Ebben egy család házának bemutatásában a nyári konyhák kapcsán megjelenő féltő mentalitás bontakozik ki: a konyhai villanytűzhelyt nem használják, „Nem főzünk mi ezen. A régi csikótűzhely kint van a kiskonyhában, és csak télre hozzuk be, ha már erős a hideg.”¹⁶

A nyári konyha és nyárikonyha találatok megegyeztek, ezeket a keresőrendszer ugyanúgy kiszűrte mindkét esetben. A következő lépés a találatok szétválasztása volt. Ezek egyik nagy csoportja az apróhirdetéseké, itt került elő a legkorábbi adat is 1916-ból: „*Deák Ferencz-utca 68. sz. a ház, amely központi legfűtés és vízvezetékkel van ellátva, – a lakás pedig áll 5 szoba, beüvezgetett verenda, fürdőszoba, nyári és téli konyha, két udvar, istállók és kertből – eladó. Cím a kiadót hivatalban.*”¹⁷ A hirdetések előnye, hogy általában az udvar egyéb épületeinek felsorolása is megtörténik bennük, és a hirdetés feladója specifikálja azt is, milyen helyiségek találhatók a lakóházban. Esetenként azt is meghatározzák, hogy a lakóház mikor épült, vagy milyen típusú, ehhez a következő jelzőket alkalmazzák: paraszti, új stb. Mindez az újság kiadásának pontos dátumát figyelembe véve értelmezhető adat. Sok esetben a nyári konyha alaprajza is kiderül, vagy a tény, hogy alapincézett-e vagy nem. A vizsgált időszakra vetítve 191 különböző hirdetésben jelenik meg a nyári konyha kifejezés a megyéből. A mai Heves megye területéről 62 különböző településről érkeztek hirdetések. 1916 és 1940 között a hirdetések mind egri címeket jelölnek, összesen 15 utal városi környezetben használt nyári konyhákra, és nemcsak eladás, de albérlet témakörben is. A fenti címeket Egerben terepmunka keretein belül felkerestem, hogy rögzíthessem, van-e valamilyen kontinuitás az épülettípus meglétét, használatát illetően, de a kutatás nem hozott a vizsgálat számára értékelhető eredményt tulajdonosváltások, újjá- és átépítések, illetve épületbontások miatt.

Az összes hirdetés 1916 és 2013 közötti adatokat tartalmaz. Ezek a hirdetések természetesen bizonyítékai a nyári konyhák meglétének adott településeken adott időszakban, egyes esetekben típusokra is utalnak. Az adatok mögött meghúzódó funkciók, használat, élettér, térhasználat, családi szerepek tematikái azonban természetesen nem derülnek ki ezekből az információkból.

Szerencsére az újságokban jócskán megjelenik még a nyári konyha különböző kontextusokban, és ezzel a fent említett hiányzó adatokból is sikerül adalékokat gyűjteni az elemzéshez. A hirdetéseken kívül hozott találatokat alcsoportokra osztva a következő kategóriák

13 *Népiújság* 1984. XXXV. évf. 218. szám / szeptember 16. 6.

14 *Népiújság* 1953. IX. évf. 77. szám / szeptember 24. 3.

15 *Népiújság* 1982. XXXIII. évf. 244. szám / október 17. 6.

16 SZALAY I. 1963a.

17 *Egri Újság* 1916.327. XXIII. szám / november 26. 4.

születtek: a nyári konyhák építését érintő hivatalos rendeleteket, szabályzatokat és árveréseket tartalmazó részletek, amelyekből az olvasók számára hasznos információk derülnek ki. A nyári konyhák építését a törvények is meghatározták; az Országos Építésügyi Szabályzat 1974-ben felsorolta a melléképületnek minősülő épületeket, ezek között szerepel a nyári konyha is. A törvény szerint bármilyen melléképület – és így a nyári konyha is – csak hátsó kertben építhető fel, a telek oldal vagy hátsó határán, illetve azoktól legalább 3 méter távolságra.¹⁸ Ez az adat segít a terepen felkutatott nyári konyhák telken belüli pozíciójának értékelésében, hiszen a korábbi nyári konyhák főként a telek elülső részében állnak az eddigi kutatások adatai alapján. Az egyik legkorábbi, nem hirdetésben szereplő nyári konyha adat az Egri Újság 1926. augusztus 6-i számában jelent meg, ahol is tervpályázatot hirdettek a ludasi község háza és melléképületeinek építészeti tervezésére. A főépület és az első számú melléképület után a második melléképület része két istálló, kocsiszín, magtár, fűskamra és nyári konyha, az épület végében sertésóllal és tyúkóllal.¹⁹

E mellett vannak cikkek, amelyek a népművészet – helytörténet – múzeum témakörhöz kapcsolhatók, főként olyan helyszínek szerepelnek ebben, ahol múzeumi – helytörténeti bemutatóhely funkciót kapott a nyári konyha (például Bodonyban, vagy egy káli magán-gyűjtő nyári konyhájában), ezek főként napjainkból származó írások.

Egy külön kategóriában az irodalmi megjelenés kapott szerepet: novellák, versek, tárcák témája is lehet a nyári konyha, nagyszámú találat jellemzi a csoportot. Ezek az írások főként a 20. század második felében, falusi közegben játszódnak, feltehetően a szerzők a nyári konyhát egy jellegzetes helyszínnek vélték, ezért kerültek bele a szövegekbe is, azonban a pontos motivációk feltárása további elemzést igényel.

Vannak cikkek, amelyekben a nyári konyha leginkább háttér: főként olyan riportokról van szó, ahol az interjú helyszíne az építmény: érdekes módon több esetben a nyári konyhába vezették be a riportert, vagy arról számolt be a cikk, hogy a tanácsi választások jelöltjei a nyári konyhákban toborozták a szavazóikat.²⁰ Ez arra utal, hogy bár nem reprezentációs tér volt, sőt, annak megkímélésére jött létre, a nyári konyha végül a mindennapi használatban mégis vendégfogadási helyszínné vált. Külön csoportot alkotnak azok a megjelenések, amelyek nyári konyhákhoz kötődő tüzek, tragédiák, gyilkosságok és rablások tetteit örökítik meg. A rablásokról szóló tudósításokban sok esetben élelmiszerlopásról olvashatunk, ami a kamra-funkciót sejteti; illetve több esetben pénzt loptak idős emberektől, akik a konyhában tárolták a megtakarításaikat, ez a tartózkodási helyük fontosságára utal. Végül említenünk kell az egyéb kategóriát: itt vegyesen jelennek meg a fenti kategóriába nem besorolható információk, mint például az a tsz-tagokkal készült riport, amelyben az egyik asszony arról beszél, hogy szeretnének nyári konyhát építeni.

A kutatás szempontjából az egyik legtanulságosabb csoport a nyári konyhához kapcsolható életmód bemutatását célzó cikkeké, amelyekben kifejezetten a nyári konyha használatát jelenik meg: az ebbe a csoportba tartozó cikkek elemzésére vállalkozik jelen írás is.

A nyári konyha-mentalitást leginkább tükröző riportok és írások nagyon érdekes adalékokkal szolgálnak a kutatás számára. Ezekből, többek között a nyári konyhák különböző

18 *Népiújság* 1974. XXV. évf. 268. szám / november 16. 5.

19 *Egri Újság* 1926. XLIII. évf. 176. szám / augusztus 6. 4.

20 SZALAY Z. 1989.

célú használata is kirajzolódik: például 1954-ben Szücsiben nyári konyhában működik a sportöltöző: a vendégcsapat az egyik bányász lakásában, míg a saját játékosok a nyári konyhában öltöztek.²¹ Nyári konyhában működött a parádóhuta KISZ-esek klubja is (a helyiség korábban istálló, majd nyári konyha lett), szól az írás 1964-ből.²² 1965 januárjában Nagykönyvesen Polgár Ferenc szerződést kötött a Miskolci Postaigazgatósággal, hogy 10 éven keresztül az udvaron külön épületként álló nyári konyhájában fogja működtetni a falu postáját. Egy idő elteltével azonban a tulajdonosok zaklatni kezdték az ügyfeleket, ellehetetlenítették a szolgáltatást, mert a helyiségre nekik volt szükségük.²³ Az újságban megjelenik az első vízbevezetésekről szóló tudósítás is: egy mezőszemerei férfi tartályba vezette a vizet, majd csapot és mosdót helyezett el – a nyári konyhában, és nem a lakóépületben.²⁴ Az 1990-es évektől turisztikai vonatkozású adatok is megjelennek a nyári konyhával kapcsolatban: egy abasáriban minibárt, egy gyöngyössolymosiban a vendégek részére csoportos étkeztetési helyszínt terveztek.²⁵ Gyöngyöspátán magánkimérde működött egy nyári konyhában, ahol a betérők a községházával majdnem szemben bort ihattak a tulajdonos jóvoltából.²⁶ A 2016. január 2-i lapszámban pedig már olyan nyári konyháról olvasunk, amely kutyaházként kapott új funkciót.²⁷

A riportok, amelyek támadják a nyári konyhák használatát, viszonylag korán megjelennek: 1963-ban Szalay István egy olyan családnál járt, ahol az új házban épült három szoba közül egyet sem használnak a tulajdonosok: az édesanya a gyerekekkel a konyhában, férje a nyári konyhában alszik: „*Nem úri gyerekek ezek! Aztán, minek piszkolnánk annyi helyiséget? Ha szanaszét laknánk, nem győznénk csak takarítani. Megaztán (...) nálunk faluhelyen már csak ilyen a szokás.*”²⁸ Később megemlítik, hogy lányuk férjhez menetelével ténylegesen használatba kerül a szoba, de ha mindkét gyermekük elköltözik, ketten maradnak: „*És nem is használták az új házat, a szép, kényelmes szobákat, amelyekért egész életükben dolgoztak! ... Messzire járok már Simonék házatól, de még mindig a Petőfi utcában. Hat, nyolc, tizenkét új ház egy sorban, egyik sem idősebb tíz esztendőnél. Városra is beillő falusi házak, amelyek száz és ezerszámmra épülnek ma-napság. Mennyi szép szoba és mennyi üres családi fészek, amelyeket gazdáik csodálnak, de nem lakják soha. Kint az utcán mélyet szippantok az akácdús illatból és szélesre tárnek minden ablakot, hogy a friss tavaszi szél örökre kiűzze a házakból a „tisztá szobák” áporodott, dohos levegőjét...*” – fejezi be írását a riporter.²⁹

Hasonló szellemben íródott Gyurkó Géza cikke is, amelyből a következő részlet származik: „*Felépül az új ház, szemre is tetszetős, ablakai szinte szürcsölik a napfényt. Az új ház természetesen háromszobás és természetesen fürdőszoba is van benne. A fürdőszobát természetesen nem használják, mert a víz nincs bevezetve, s a három szobát sem, mert vétek lenne bepiszkítani a bútorokat koptatni. Az új ház régi lakói esznek, isznak, alszanak a ház végéhez ragasztott, vagy éppen a régi-ből meghagyott konyhában. A zeneszekerény fenn, a régi, viharvert rádió lenn, – azt hallgatják. Ez is*

21 BALYI 1954.

22 PATAKY 1964.

23 MENTUSZ 1970a.

24 Népíjság 1958. XIII. évf. 205. szám / szeptember 21. 3.

25 Gy. Gy. 1991.; GyÓNI 1997.

26 Heves Megyei Hírlap 1991. II. évf. 166. szám / július 17. 5.

27 Heves Megyei Hírlap 2016. XXVII. évf. 1. szám / január 2.

28 SZALAY I. 1963b

29 Uo.

szimbólum. A régi és az új, az igény és az igénytelenség, vagy hogy inkább a forma és a gondolkodás tartalma közti ma még meglevő különbség. Éppen annyira helytelen lenne tagadni az új és sokszor agyoncsigázott házakat, mint a nyárikonyha-élethez még mindig ragaszkodó szellemet.³⁰ Ebben a megközelítésben a nyári konyha a maradiság, a vidékiesség szimbólumaként rendkívül negatív képben jelenik meg. A falusi élet primitív lakóköörülményeként jelenik meg annak a mezőgazdásznak az esete is, aki egy „kieső” községben kapott munkát, a nyári konyha, ahol elszállásolták, deszkából ácsolt dikóval, stelázsival, asztallal és székekkel volt berendezve.³¹ „Nemcsak azt kell nézni, hogy miként dolgozik a falusi ember, hanem azt is, hogy miként él. Miként él...? Summázva úgy mondhatnánk; a régi hagyományok és az új ráhatások keresztútjében. Felépíti nagy házát, s lakik a régi nyári konyhában.”³²

Kakas a szobában címmel jelent meg az alábbi írás Faragó Vilmos, József Attila-díjas újságíró, kritikus tollából, a fenti szövegek szellemiségét tükrözve. „... A semmitlen szegénységnek valami fellázadt mohósága: magunk köré gyűjteni mindent, ami nemrégi állapotaink szerint csak keveseké lehetett volna. Kibújni a hajlott gerendájú házacskákból, s fölnyújtózkodni a sátor-tetők magasáig! Elég a mosóteknőkből, a horpadt lavórokból, a földes szobákból, a téli esték sötét csendjéből, a szűk ablakocskákból, a szoba falak kopárságából. Csak zubogjon a meleg víz a kádba, a mosógépbe, duruzsoljon a robotgép, a hűtőszekrény, villogjon a képernyő, süppedjen a szőnyeg, zuhogjon a napfény, ragyogjon a csillár meg a kristálypohár! Honfoglalás ez, végre azoké is, akiknek ezer éven át hiába volt rá egyedüli jussuk. De akiknek – éppen ezért – nincs meg benne gyakorlatuk. Akik úgy rendezik el maguk körül a frissen szerzett tárgyakat, hogy a régi holmikkal együtt régi ízlésüket is sutba dobják. Így került a parasztszobákba, még a hőskorban, a kombinált szekrény. És így épülnek most a pallérizlés színvonalán, a „villaházak” tízezei. Így zsúfolódnak továbbra is a családok a nyári konyhákban, mert a szép új szobákat-konyhákat kár volna bepiszkítani.”³³

A nyári konyha használata az Ózdra bejáró munkások életének is része, egy tarnaleszi történet 1972 decemberében jelent meg: „Bemegyünk a meleg kis házba. A szépen bepucolt családi ház mellett épült nyári konyhának, de őssel is ebben él a család. Nappal legalábbis. Oda-bent, a nagy házban, szép rend van. Gyakran kell egy ilyen háztartás, itthoni állattartás miatt ki s bejárni, s így mégse a tiszta lakásban „piszkolnak.”³⁴ A vaskerítéssel együtt jelenik meg a nyári konyha, negatív megvilágításban 1973-ban is, mint a gazdaság „belső vára”, ahol hiába van meg a rendes, tiszta konyha, annak csak ártana a tyúkpaprikás illata.³⁵ Az ironikus hangvétel, a gúny és a kritika több cikken is átüt: „Rangos házuk van, szép »fordítós«, több szobával, nyári konyhával. A ház csodálatos és gyönyörködtető. Kovácsék is csak csodálják, de nem laknak benne. A nyári konyhában szűkösködnek. A szobákba nemrég vettek olaj kályhákat, ám eszükbe sem jutna afféle tékozló gondolat, hogy egyszer is fűtsenek bennük. Mutatós a bútorzat, de a párnás, kárpitozott székekre még rá nem ültek egyszer sem. Az ablakokon mindig leeresztve a redőny, nem hatolhat be rajtuk a napsugár, mert ártana a bútoroknak, a szőnyegeknek, bútorszöveteknek. Így a szobák sötétek, nyáron hívesek, télen jégvermek. A szekrények tetején befőttesüvegek sorakoznak, évenként tovább szaporítják, de hozzájuk nem nyúlnak. Meg a befőtt is csak a szerzés, csak a »rang« miatt

30 GYURKÓ 1964.

31 KOVÁCS 1967.

32 KOVÁCS 1969.

33 FARAGÓ 1972.

34 FALUDI 1972.

35 GYURKÓ 1973.

van.”³⁶ – írja Pataky Dezső 1974-ben. A ház státuszsimbólummá válása, a tárgyak misztifikációja, az anyagi javak birtoklása kapcsán megélt „én más vagyok” érzése explicit módon egy cikk szövegébe kerül.³⁷ A tegnap nyári konyhája a sátortetős kockaházak mögött a múlt része, amelyre jövőt építeni nem lehet.³⁸

Ezzel ellentétben állnak mindazok a beszámolók, amelyek a nyári konyhát elérendő ideálként fogalmazzák meg: így a felszámolandó farkasvári cigánytelep tagjai, akik megkérdezték, hogy újonnan (1966-ban) épített szociális házaikhoz az egri Vécsey-völgyben toldható-e nyári konyha?³⁹ Ebben az esetben a nyári konyha felépítése vágyott célként jelenik meg. A 67. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásáron 1970-ben egyenesen ajánlott életformaként jelenik meg a nyári konyha használata, bár a hagyományos jelzővel kiegészítve: a „korszerű faluban” áll a bemutató parasztház: „A modern vonalú, mégis sok vonásában hagyományos „parasztház” szerencsésen egyesíti magában a gazdaporta jellemzőit és mindazt, ami a mai világban joggal elvárható egy modern épülettől. Három szobája, lakóelőtere, összkomfortja van. Ott látom mellette a garázst, de a hagyományos nyári konyhát is. Az utóbbi mellett barkácsműhely, takarmánykonyha, szemestermény-, zöldség- és tüzelőtároló, továbbá borospince is van.”⁴⁰ A ház a „Szép falu – szép ház” tervpályázat díjnyertes terve alapján épült fel.⁴¹ A nyári konyha pozitív képét több más írás is jelzi: például a Hort-Csány vonalon lévő vasúti szolgáltatási lakásról szóló beszámoló 1971-ből, a szoba-konyhás lakásához külön nyárikonyha is tartozik, ami egyértelműen pozitívum a cikkben.⁴²

A kedvező megjelenítések sorába kíváncsiak a nosztalgizáló írások, így például Pataky Dezső 1971-ben, a kenyérsütésről írott cikke. Ennek fő témája a kenyérsütés folyamatának részletes leírása, de mivel a tevékenység a nyári konyhához kötődik, így ez az építmény is megjelenik a leírásban, amelynek egyik része a nyári konyha bemutatásával kezdődik: „Házunk végében állt a pacsitból font, pelyvás sárral betapasztott oldallú, kívül-belül mésszel fehérre kent, horpadt nyári konyha. Sarkában egyszerű deszkaasztal, földbe ástott doronglábakkal, rögzített, keskeny ülőkével, elfért mellette az egész család. Volt ott téglából rakott tűzhely is, a nyári főzésekhez, de a konyha legnagyobb részét a kemence foglalta el.”⁴³ 1975-ben a sárgabarack befőzés kapcsán emlékezett nosztalgiával Viczián Erzsébet vissza arra, hogy nagymamája a nyári konyha üstje mögött hogyan főzte be az édes gyümölcsöt. Érdekes módon itt maga a befőzés került negatív megítélés alá, a szocialista kor vívmányait felmagasztalva ugyanis arra jutott a cikk szerzője, hogy jó, hogy gépek dolgoznak helyettük, megkímélve őket a fáradságos munkától.⁴⁴ A sárgabarack befőzésének leírása illusztratív példa a nyári konyhák „hagyományos” funkcióinak sorában.

A pozitív megítélést, a korabeli divat meglétét erősíti meg és bizonyítja egy lőrinci közművesmester 1967-es nyilatkozata arról, hogy mi a trend: a veranda, parketta, a nagy fesztávöl-

36 PATAKY 1974.

37 KAPOSÍ 1975.

38 BOR 1976.

39 KOVÁCS 1966.

40 BAJOR NAGY 1970.

41 MENTUSZ 1970b.

42 PATAKY 1971a.

43 PATAKY 1971b.

44 VICZIÁN 1975.

ságú épület, a pince, a vaskerítés és a nyári konyha is.⁴⁵ Több évtizeddel később, 2012-ben a Lindab acél könnyűszerkezetes épületrendszer reklámjában szerepel a nyári konyha, az ajánlott közepes és kisméretű kiszolgáló építmények listájában.⁴⁶ Ez pedig arra utal, hogy az épülettípusra még napjainkban is van igény, hiszen a hirdetés szövegében másként nem jelenne meg.

A különböző nevelő hatású, vagy éppen nosztalgikus hangvételű cikk mellett több olyan is van, amely korabeli társadalmi gondokra hívja fel a figyelmet. Generációs problémákra például több cikk is utal: ezeknek nagyobb részében az erőszakkal nyári konyhába költöztetett idősebb családtagokkal kialakuló konfliktus kerül előtérbe, a közös terek használatával járó problémák és a fiatalok idősekkel szembeni tisztességtelen, esetenként erőszakos viselkedése, ezek a cikkek végigkísérik a 20. század második felét.⁴⁷ „Hétköznapi kegyetlenség” címet kapta az egyik riport 1970-ben.⁴⁸

Albérletnek is előszeretettel adták ki a nyári konyhákat, a hirdetések között is találhatók nyári konyhákra vonatkozó felhívások, de a különböző témájú cikkekben is. 1959-ben például Hatvanban albérletbe adta ki nyári konyháját egy idős nő, aki a tél beálltával – arra hivatkozva, hogy nem tudja kifűteni a lakását – beköltözött ahhoz a fiatal párhoz, akiknek kiadta a helyiséget.⁴⁹ 1965-ben egy riporter próbált az újonnan épült Hadnagy úti lakótelep egyik lakásában szobát kivenni, de kiderült, hogy harmadmagával lakna ott – annyi pénzért, amiért egyébként csak pajtát, fészert, vagy csak egy rosszabb fajta nyári konyhát lehetne kivenni.⁵⁰ A fordítottja is előfordul, vagyis olyan család is volt – egy albérleteket bemutató körkép szerint –, ahol a tulajdonosok költöztek volna a nyári konyhába, és a szobákat szánták albérlőknek, akár mindet is.⁵¹

Az újságírók

Néhány név azok közül, akik a nyári konyhákról írtak a második világháborút követő évtizedekben, javító szándékkal, kritikai éllel, vagy nosztalgiával, az összes szövegtípust figyelembe véve.

Gyurkó Géza (1928–1984)

A Hevesi Szemle főszerkesztője is, a lap létrehozásában játszott szerepet, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének alelnöke, Rózsa Ferenc-díjas újságíró, a Heves megyei Népújság főszerkesztője.⁵² 1969-ben így vallott újságírói pályafutásáról: „Közben találkoztam az emberekkel, vélt vagy igaz sérelmekkel, találkoztam a robogó élettel, amely fellelkesített, a dobogó ostobasággal, amely feldühösített, lelkesedés és düh: kész újságíró voltam már, – magamnak.”⁵³ Egy 1957-es írásában magát kommunista újságírónak vallotta.⁵⁴ Munkásságában megtalálha-

45 BERKOVITS 1967.

46 Heves Megyei Hírlap 2012. XXIII. évf. 223. szám / szeptember 22. 7.

47 PL. PATAKY 1968.

48 PATAKY 1970.

49 Népújság 1959. X. évf. 56. szám / március 18. 3.

50 BERKOVITS 1965.

51 KÁTAI 1968.

52 Dunántúli Napló 1984. XLI. évf. 151. szám / június 3. 6.

53 Népújság 1969. XX. évf. 284. szám / december 7.

54 Új úton 1957. II. évf. 18. szám / március 3. 5.

tók a satirikus hangvételű írások is.⁵⁵ 1965-ben az egri színház Vannak még csodák című színművét is bemutatta.⁵⁶ 1996-ban a zsrnaliszta emlékére Gyurkó Géza-díjat alapítottak a Heves Megyei Hírlap munkatársai, amelyet március 15-én, a magyar sajtó napján adnak át.⁵⁷

Pataky Dezső (1938–1995)

Pécsi István 1995-ben, az újságíró halálakor írt sorai rávilágítanak a szerző hozzáállására, stílusára, törekvéseire: „Ahogy Te mondanád, boldogult úrfi-korunk sztorijai elevenedtek meg. Tervek, álmok, féltve őrzött hitek. S azok az olykor-olykor hajnalba hajló, barokk városbéli portyázások. Azok az estéből éjszakába nyúló diskurzusok, gondolatdedző, karaktertisztító viták. Azokkal is, akiket akkortájt nem illett megkeresni: tündérszép megyénk villódzó értelmű plébánosaival, akikkel közösen firtattuk a lét értelmét, a Teremtő csak átérezhető, ám ésszel aligha feltérképezhető csodáit. Másokkal együtt arra a hivatásra esküdtünk, amelyik alapos felkészültséget, bensőből fakadó igazságvágyat, soha szünni nem akaró búvárkodási ösztönt, s az édes, az áldott anyanyelv tisztelőt követeli ... S mindehhez társítottad az élet árnyékos oldalára szorultak ügyének csakazértis képviselőt.”⁵⁸

Szalay István (1926–1992)

Szalay István egy kis hegyi falu szülöttként, egy erdész fiaként mindig komoly érdeklődéssel fordult a falusi emberek életvilága felé. Az egri tanárképzőben tanult tovább, és szülőfalujában dolgozott tanítóként, majd tanárként és iskolaigazgatóként. Egészen korán jelentek meg tollából novellák, elbeszélések, amelyeket a Népújságban publikált, de írásait olvashatták a Szabad Földben és a Nimród című vadászati lapban is. Később a Heves Megyei Tanács általános elnökhelyettese lett.⁵⁹

Ezekből a rövid életrajzokból is átsejlik, hogy megvolt a háttérük ahhoz, hogy javító szándékú cikkeket írjanak, a falusi közeget görcső alá véve, értelmiségiként. A közösségi és politikai életben való részvétel szintén elősegíthette ezt a fajta hozzáállást.

Vizuális tartalom

A vizsgált újságokban a nyári konyhával kapcsolatos cikkek mellett elenyésző vizuális tartalom volt fellelhető. Az 1970-es évekig alig jelent meg illusztráció. Témánkat tekintve konkrétan csak egy tüzeshöz csatoltak képet a kigyulladt nyári konyháról, ezen kívül a bodonyi, magánkézben lévő, nyári konyhában elhelyezett népművészeti kiállítás helyszíne volt látható belülről.

Sok esetben a cikk nem a nyári konyhára fókuszál, így bár van mellette kép (utcakép, tulajdonos, udvar stb.), az a kutatás szempontjából nem releváns. Olyan eset is előfordult, hogy a kép alapján nem egyértelműsíthető, hogy a nyári konyha látható-e rajta. A nyári konyha mentalitást középpontba helyező cikkek egyikénél sem volt értékelhető vizuális tartalom, csakúgy, mint az irodalmi említések, rendeletek, árverések, bűnügyi esetek csoportjaiban sem.

⁵⁵ Népújság 1974. XXV. évf. 56. szám / március 13. 8.

⁵⁶ Nógrád Megyei Hírlap 1965. XXI. évf. 250. szám / október 19. 4.

⁵⁷ Népújság 1969. XX. évf. 284. szám / december 7. 10.

⁵⁸ Heves Megyei Hírlap 1995. VI. évf. 67. szám / március 21. 3.

⁵⁹ <http://szalayattila.blogspot.hu/p/szalay-istvan-iro-ujsgiro-1926-1992.html> [utolsó letöltés: 2016. november 11.]

Összegzés

A nyári konyhák sajtómegjelenésének elemzése több tanulságot is tartogat. Az egyik legfontosabb, hogy a digitális adatbázisok tárgyszavas keresésével olyan források feldolgozása is lehetővé vált, amely eddig nagyobb erőfeszítéssel, vagy egyáltalán nem volt lehetséges. A rengeteg találat különböző rovatokban és szövegtípusokban értékes adalékokat szolgáltat a kutató számára, kiegészítve az interjúkat, terepmunkát, levéltári források és adattárak feldolgozását. A riportok, összefoglalók, tárcák, hirdetések mind a téma más-más aspektusát világítják meg.

A nyári konyhákkal kapcsolatban rendkívül értékesnek bizonyultak az egészen korán megjelenő hirdetések, hiszen az épülettípus meglétére utaltak kor és földrajzi elterjedtség tényezőkkel kiegészülve. A nyári konyha, mint téma a konyhák építésének virágkorában, a második világháborút követően jelent meg sűrűbben, mind negatív, mind pozitív élel, de főként elmarasztaló hangvétellel. Az írások rámutatnak a javító, oktató szándékra az újságíró értelmiség oldaláról, akik próbálták a saját eszközeikkel megkérdőjelezni a tisztaszobák és nyári konyhák kialakításának gyakorlati hasznát. A közhangulatot jellemzi a más írástípusokban megjelenő rengeteg adat: így a számtalan eset, amikor a nyári konyha bizonyult a riport helyszínének, a riportalany életterének, vágyalmának.

A kutatás azonban a fenti tartalmi elemzésen túl egy mélyebb dimenziót is kaphat – erre jelen írás keretei között nem vállalkoztam – hiszen a különböző korszakokban megjelenő cikkekhez a kor társadalmi-kulturális kontextusát is tisztázni kell, hogy az adatok értelmezése még teljesebb és realisabb legyen. A szociokulturális háttér elemzésével egy még árnyaltabb képet kapunk a nyári konyhák használatáról. E mellett hasznos lehetne az is, ha a kor néhány újságírójával interjút készítve próbálnánk meg megérteni, hogy milyen indítatásból születtek meg korábbi riportjaik, cikkeik.

Tanulságos lenne a jövőben más témák feldolgozása is ezzel a módszerrel. Ez főként azért is hasznos, mert egyre több kutatóintézményben kerül fókuszba a jelenkor kutatása. Ez, vagyis a 20. század második felének, a napjainkig tartó időintervallumnak a dokumentálása elképzelhetetlen a sajtótermékek értelmezése nélkül. Az újságokban szereplő írások mikro-történelmi megközelítéssel világítanak rá a régmúlt vagy közelmúlt mindennapi életére, esetlegesen az emberek érzéseire, vágyaira, életmódjára. Ezek az adatok felbecsülhetetlenek egy kutatás során. Természetesen több szempontból is kritikával kell őket megközelíteni. Fontos lehetősége ennek a fajta elemzésnek, ami szabadtéri múzeumban dolgozó muzeológusként számomra jelentős, hogy a digitális adatbázisban a tematikus irányultságú tárgyszavas kereséssel jó adatokat lehet találni különböző jelenségekről, mint például a tisztaszoba, kockaház, stb. Ez a 20. századi életmód-kutatásokhoz bizonyulhat rendkívül hasznosnak.

A sajtótermékek elemzése ugyanezzel a módszerrel más megyék digitalizált adatbázisában is elvégezhető, a kutatással összehasonlítható elemzésre alkalmas adatokhoz lehet jutni. A keresőszavakra érkező találatok kirajzolhatják egy-egy elnevezés használatának földrajzi kiterjedtségét, a találatok száma utalhat az épülettípus elterjedésére is. A nyári konyha kifejezést tartalmazó cikkek esetében felbukkanó különböző írások között kereshető lenne továbbá az is, melyek azok, amelyeket több megye lapjában is megjelentettek, központilag, illetve ennek mi lehet az oka. Ennek a forrásnak a felhasználása és haszna tehát megkérdőjelezhetetlen, és fontos kiegészítése a hagyományos módszerekkel végzett néprajzi kutatásnak.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BAJOR NAGY Ernő
1970 *A holnap parasztháza.* Népszerűség XXI. évf. 199. szám / augusztus 26. 3.
- BALYI András
1954 *Szücsi község sportéletéről.* Népszerűség X. évf. 58. szám / július 25. 5.
- BERKOVITS Görgy
1965 *Hogyan lesz 400-ból 1200?* Népszerűség XVI. évf. 19. szám / január 23. 3.
1967 *Feljegyzések a gyarapodásról. A lópatkótól a központi fűtésig és a kartonruháig Takács Mari kosztümjéig.* Népszerűség XVIII. évf. 69. szám / március 22. 4.
- BOR Ambrus
1976 *Hol és hogyan élünk holnap?* Népszerűség XXVII. évf. 305. szám / december 25. 3.
- FALUDI Sándor
1972 *Bejárók.* Népszerűség XXIII. évf. 284. szám / december 3. 6.
- FARAGÓ Vilmos
1972 *Kakas a szobában.* Népszerűség XXIII. évf. 244. szám / október 15. 1.
- FILEP Antal
1981 *Nyári konyha, sütőház.* Magyar Néprajzi Lexikon IV kötet. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Gy. Gy.
1991 *A falusi turizmus „apostola”.* Heves Megyei Hírlap II. évf. 38. szám / február 14. 5.
- GYÁNI Gábor
2006 *Sajtótörténet a társadalomtörténész szempontjából.* Médiakutató 2006 tavasz. Megtalálható: http://www.mediakutato.hu/cikk/2006_01_tavasz/04_sajtotortenet [utolsó letöltés: 2016. szeptember 18.]
1999 *Bevezetés az újkori magyar történeti források tanulmányozásába.* Megtalálható: <http://www.uni-miskolc.hu/~bolfazek/forras.htm> [utolsó letöltés: 2016. szeptember 18.]
- GYÓNI
1997 *Megmozdul egy öreg vízimalom.* Heves Megyei Hírlap VIII. évf. 149. szám / június 28. 4.
- GYURKÓ Géza
1964 *Élet vidéken vagy vidékies élet.* Népszerűség XV. évf. 209. szám / szeptember 6. 10.
1973 *Arról van szó.* Népszerűség XXIV. évf. 94. szám / április 22. 7.
- KAPOSI Levente
1975 *A tárgyak mítosza.* Népszerűség XXVI. évf. 163. szám / július 13. 3.
- KÁTAI Gábor
1968 *Főbérlet keresek.* Népszerűség XIX. évf. 136. szám / június 12. 3.
- KOVÁCS Endre
1966 *Putriból a villasorra.* Népszerűség XVII. évf. 300. szám / december 21. 3.
1967 *Mezőgazdászok – akik hiányoznak, mégse kellenek.* Népszerűség XVIII. évf. 186. szám / augusztus 9. 3.

1969 *Nem utópia ... mai követelmény. Mini város a falu közepén.* Népújság XX. évf. 231. szám / október 5. 7.

MENTUSZ Károly

1970a *Miért nincs posta Nagykökényesen?* Népújság XXI. évf. 128. szám / június 3. 3.

1970b *Heves megyei sikerek a nagy seregszemlén.* Népújság XXI. évf. 214. szám / szeptember 12. 3.

PATAKY Dezső

1964 *Falu a Mátra tenyerében.* Népújság XV. évf. 168. szám / július 19. 4.

1968 *Névtelen riport.* Népújság XIX. évf. 270. szám / november 17. 3.

1974 *Öregék.* Népújság XXV. évf. 263. szám / november 10. 7.

1970 *Hétköznapi kegyetlenség.* Népújság XXI. évf. 114. szám / május 17. 6.

1971a *Hogyan lesz nyolc év egyenlő negyedórával.* Népújság XXII. évf. 122. szám / május 26. 4.

1971b *Anyám kenyeret süt.* Népújság XXII. évf. 196. szám / augusztus 20. 6.

SZALAY István

1963a *Mosógép a hálószobában.* Népújság XIV. évf. 214. szám / szeptember 13. 3.

1963b *Házak és emberek.* Népújság XIV. évf. 122. szám / május 28. 3.

SZALAY Zoltán

1989 *Tanáctagi visszahívások nyomában.* Népújság XL. évf. 98. szám / április 27. 3.

VICZIÁN Erzsébet

1975 *Üvegbe zárt nyári ízek.* Népújság XXVI. 191. szám / augusztus 15. 3.
<http://www.brody.iif.hu/hu/node/20091> [utolsó letöltés: 2016. november 28.]

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_hevesmegyei_nepujsg [utolsó letöltés: 2016. november 28.]

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_eger_hetilap [utolsó letöltés: 2016. november 28.]

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_hevesmegye_eger_napilap [utolsó letöltés: 2016. november 28.]

<http://szalayattila.blogspot.hu/p/szalay-istvan-iro-ujsagi-1926-1992.html> [utolsó letöltés: 2016. november 28.]

A KÖVETKEZŐ ÚJSÁGOK SZÁMAI:

Dunántúli Napló

Egri Újság

Népújság

Heves Megyei Hírlap

Nógrád Megyei Hírlap

Új Úton

SUMMER KITCHENS IN HEVES COUNTY FROM THE PERSPECTIVE OF NEWSPAPER ARTICLES

„And now, dear reader, turn the page – learn something,
be entertained and laugh.”

What can we learn about a particular type of building if we try to gather information from a single source, explore its relevance in everyday life and take a look of the daily life in such a building? In our case the source is newspapers chronicling the history and life of Eger and Heves County: *Népújság*, later *Heves Megyei Hírlap*, and the daily called *Eger*. And the type of building we examine is the summer kitchen, which was an important standalone or attached building of the village properties in most parts of Hungary from the late 19th and early 20th centuries.

As an addition to the traditional ethnographic research, we set out to analyse newspaper articles that featured the summer kitchen in order to have a better understanding of the functions of the building, people's opinions about it, the mentality and complex phenomena related to its use from the perspective of a specific era. The building can be researched from the aspect of folk architecture, since it can be interpreted as one of the steps in the modernisation of fireplaces, ovens and stoves, however it can also be approached from the area of studies in lifestyle or the use of space.

The micro-historical approach offers a new dimension for research, providing that the source is subject to critical judgement. The use and benefit of the source is unquestionable, and it can be an important addition to ethnographic research which uses traditional methods.